

A feminizmus újabb törekvései.

Írta: *Ágoston Péterné*, Nagyvárad.

Míg nálunk még csak ott tartunk a feminista mozgalomban, hogy lelkes úttörőink emberfeletti munkája révén kezd oszladozni a homály az agyakban, pusztulnak a téveszmék és tisztulnak az eszmék a feminizmus mibenlétét és céljait illetőleg, addig kint nyugaton már diadalmas eredményekről számolhatnak be a mozgalmak mind gazdasági, mind politikai és szellemi téren. Egymásután nyílnak meg az egyetemek, szaki főiskolák a nők előtt, létesülnek külön a nőket pályákra előkészítő iskolák, tanfolyamok. Valóságos szellemi áradat ez, mely lassan-lassan hatalmába keríti a kultúra minden zugát, amit eddig oly féltve őriztek maguknak a férfiak. Úgyszólván minden nap újabb sikert, újabb térfoglalást jelent a feminizmus számára, s aki a mi napilapjainkban is megjelenő feminista világeseményekről értesül csupán, az is kénytelen az eseményeknek e torlódását észrevenni.

California néhány hónap előtt adta meg a választójogot; a küszöbön lévő angol kabinet-válság előidézésében fontos szerepük van a suffragetteknek s a legújabb feminista szenzáció és eredmény az eddig ellenséges indulatú svéd király kényszerű behódolása a női választójognak. A kétkedők tehát hiába rázzák már a fejüket, az események rájuk cáfolnak.

De ezek csak külső eredmények, pedig a feminizmus a szellemi fejlődés terén is jelentékenyen érezteti hatását. Ennek a szellemi forradalomnak a nagyszabású eredményeit csak a jövő hozhatja meg, de az átalakulás jeleit már mindenfelé látjuk. Más a ma asszonya a tegnapénál. A kényszerű gazdasági küzdelmek alatt máris sokat tanult és sok olyan magasabbrendű emberi vonás fejlődött ki benne, mely a múlt elzárt és alárendelt életmódjánál fogva azelőtt idegen volt tőle. Megismerkedett az önállóság, az alkotó és felelősségteljes munka önértetét növelő és örömet hozó fogalmával. Magasabb és egyetemes célok kitűzésével bővült látóköre és értelme s megtanulta tapasztalásból ismerni az összetartásban rejlő erőt s a küzdelem gyönyöreit. Így alakult ki a modern nő eszménye, az erős akaratú, önállóan dolgozó, értelmesen és céltudatosan élő nő típusa, aki nemcsak részt követel magának az emberiség sorsának irányításában, de már részt is vesz benne.

S ez nagyon érdekes jelenség. Mert ez a típus ma még elenyésző kisebbségben áll a nők nagy tömegével szemben s a férfiak részéről ellenszenv és helytelenítés az osztályrésze”; mégis ezek a nők azok, akik a modern világot irányító tényezők közt egyedül és kizárólag számításba jönnek. Még nem ismerik el, még nem méltányolják őket a férfiak, de kénytelenek számításba venni őket, mert mindenütt ott vannak, mint segítőtársak, ahol

a férfi az új világ kiépítésén dolgozik. A nagy szociális átalakításokat már nem lehet a nők segítségével nélkül megcsinálni, de erre a munkára csak az új szellemi légkörben élő és új lelki tulajdonságokkal felruházott nő képes.

A körülbelül egy század óta Amerikában és Európa észak-nyugati országaiban folyó nőmozgalomnak megvannak tehát a kétségbevonhatatlan eredményei gazdasági és szellemi téren. A legutóbbi évtizedben a mozgalom súlypontja határozottan a politikai jogok kivívására helyeződött. Ezt tartották mindenképp felett a legfontosabbnak, ami mellett minden egyéb kérdés mellékes. Az események azt igazolják, hogy az erőknél ez az egy célra való koncentráció jó politikának bizonyult, mert a választójog kérdése, ahol még nem áll a megvalósulás küszöbén, legalább is az aktuális politikai kérdések rangjába kezd emelkedni. A feminizmus azáltal, hogy eddigi főcéljának megvalósulásához közeledik, fejlődésének egy új étappéjához ér. Új, vagy eddig háttérbe szorult célok kitűzése következik. A feminizmus eszméjének ez a differenciálódása különösen Németországban és Angliában észlelhető. Az egyéni szabadság, a nemi szabadság és egy új erkölcs kiépítését tűzték feladatul a legújabb csoportosulások. Németországban megalakul a „Bund für Mutterschutz”, melyet négy évi működés után a múlt év őszi nemzetközileg szerveztek. A „Bund für Mutterschutz” jelentősége az új erkölcs kialakulására nézve a legfontosabb. Mert ez a mozgalom az anyák minden irányú támogatásával nemcsak szociális célt szolgál, hanem a gyermeket akarja a társadalomnak megtartani, hanem öntudatosan küzd a nőknek az anyaságra való feltétlen jogáért és szabadságáért. A mozgalom kezdeményezői és vezetői jól tudják, hogy társadalmi akciók visznek át a köztudatba olyan dolgokat, melyeknek idővel a törvényhozás is kénytelen engedni. Így lesznek a társadalmi kezdeményezésekből állami intézmények.

Angliában, ahol javában folyik a siker reményével kecsegtető politikai küzdelem, szintén megindult egy mozgalom, mely ismét új társadalmi rétegeket készül a feminizmusnak meghódítani. A polgári osztály feminista nőinek egy része olyan új lap, a „Freewoman” köré csoportosult, melynek nem a választójog, hanem a nők szellemi és nemi felszabadítása a célja. A „Freewoman” megindítása azért érdekes és jellemző a nőmozgalomra nézve, mert azoknak a jómódú polgári asszonyoknak a megmozdulását és igényeiknek őszinte hangoztatását jelenti, akik független vagyoni helyzetüknél fogva az ország gazdasági folyamatából úgyszólván ki vannak kapcsolva, akiknek tehát a politikai jogok mitsem hozhatnak, ha az ő személyi és nemi rabságukon nem változtatnak. Az ő feminizmusuk tehát úgy van beállítva, hogy abból főleg a szellemi szabadság szükségessége domborodik ki.

Ezért ez a mozgalom arra törekszik, hogy a nőket szolgai és alárendelt helyzetük felismerésére ébressze, önértéküket és erélyüket olyan irányban nevelje, hogy képesek legyenek szellemi és nemi rabszolgaságukból kiábrándítani önmagukat. Ha a nézőpont, melylyel e mozgalom vezetői a feminizmusra tekintenek, nem is elég magas annak átlátására, hogy a nőkérdés

megoldásához az ideológiák hirdetésével nem juthatunk el, hanem csupán a gazdasági és termelési átalakulással együttjáró más társadalmi rendszerrel, azért mégis figyelemreméltó e mozgalom annak beigazolására, hogy az elégtelenség, egy új elhelyezkedés vágya még annak az osztálynak az asszonyaiból is előtör, kik a legkedvezőbb anyagi viszonyok közt élnek. Óriási és általános szükségletnek – anyaginak és szelleminek – hordozója a feminizmus, amelyet már nem lehet sem ignorálással, sem gúnynyal, sem ígérettel elnémitani.